

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Orator Christianvs Caroli Regii E Societate Iesv

Reggio, Carlo

Romæ, 1612

Descriptiones locorum, actionum, personarum, & morum. cap. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68672)

nere, dum describunt confictum armorum, apparatus palatii, triumphum Imperatoris, venationis industriam, plantarum & animalium formas, & alia eiusdem generis, cum (vt idem subiicit plato) prohibitum sit insanire, aut insanientibus se similem reddere. Non equidem nego aliquas huiusmodi descriptiones apud Sanctos Patres nonnunquam reperiri, sed id faciunt, vt ex his aliquid spirituale manifestum appareat, & motum animorum excutiant, non vt eloquentiam in rebus vanis exercent. Quare in applicatione earum rerum sensibilibus toti sunt, quod cum fructu, & cum gratia etiam fit. Sed multi hodie prope accommodatione neglecta, & utilitate posthabita, id solum artificiosis descriptionibus agunt, vt aures oblectent audientium, suamque facultatem ostentent, & si quid applicent, id parum est, cum in similitudine multum artis adhibeant, & de his hic loquor. Quid quæso hæc ad euangelizandum? Quid nugis ad Seria, & Sacra? Quid agit ars histrionica, & Poetarum nequæ in suggestis Christianorum, vnde Christus crucifixus predicari debet? An desunt eloquenti graua argumenta, in quibus ingenium, & linguam occupet, & quantumcumque habet facultatis, exhauriat? An angustus est ad spatium diuinæ scripturarum campus? An desunt inter homines vitia, quæ corrigantur, quibus ciuitates Diaboli, iniquorum opera, accensæ sunt longè vehementius, quam fornax Babilonis? Quanto vtilius, & nobilius sese exercent, describendo statum miserabilem peccatoris? Luctas in morte? Martyrum pugnas aduersus tyrannos? Dæmonum tentationes? peruersos mores hominum mundanorum? religiosæ vitæ tranquillitatem? Christi patientis labores? damnatorum pœnas, & sexcenta alia, quorum exemplis referta sunt Sanctiorum Patrum volumina? Sed ponamus aliquot descriptionum exempla, quæ non puto molesta legentibus fore, tum quia id existimo in Concionatoris facultate præcipuum, vt norit, quæ dicit, quasi ante oculos ponere, atque euidenter ostendere, tum vt è scripturis, ac Patribus habeat, vnde hanc, vt Fabius vocat summam virtutem imitetur.

Descriptiones locorum Actionum Personarum ac Morum.
 Cap. XVIII.

Cap. 1.

Primò solent fieri aliquando rerum descriptiones, vt locorum temporum, regnorum, rerum creatarum denique omnium. In lib. Hæster describitur conuiuium Assueri.

Instit Rex septem diebus conuiuium præparari in vestibulo hor-
 ti, & nemoris, quod regio cultu, & manu constitum erat, & pen-
 debant ex omni parte, tectoria aerei coloris, & carbasini & hya-
 cintini, sustentata funibus byslinis, atque purpureis qui eburneis
 circulis inferti erant, & columnis marmoreis fulciebantur: Le-
 dent quoque aurei, & argentei super pauimentum smaragdino,
 & pario stratum lapide dispositi erant, quod mira varietate pi-
 ctura decorabat: bibebant autem qui inuitati erant aureis po-
 culis, nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum. Isa. 30. descri-
 bitur Inferni baratrum sub nomine Tophet, Præparata est ab-
 heri Tophet à Rege præparata, profunda, & dilatata nutrime-
 tum eius ignis, & ligna multa, flatus Domini, sicut torrens sul-
 phuris succendens eam. Ambr. Describit Reipublicæ benè cõ-
 stitutæ formam in Apibus, & earum Regis dignitatem, & obe-
 dientiam, quam ei præstant omnes exactissimam. Post hæc, exer-
 citia quoque earum circa flores colligendos, & mellis opus.
 Processus est (inquit) per rura redolentia, vbi inhalantes horti
 floribus, vbi fluens riuus per gramina, vbi amæna riparum, &
 illic ludus alacris iuuentutis; illic campestre exercitium, illic
 curarum remissio; opus ipsum suaue floribus; de herbis dulci-
 bus fundamenta prima castrorũ ponuntur. Quid enim est aliud
 castrum, nisi quædam castrorum species? Denique ab his præsepi-
 bus apum, fucus arcetur, quæ castra quadrata tantum possunt
 habere, in quibus minuta, ac rotundæ cellulæ connexionione sui
 inuicem fulciuntur. Quis Architectus eas docuit hexagonia
 illa cellularum, indiscreta laterum æqualitate componere? ac
 tenues inter domorum septa ceras suspendere, stipare mella,
 & intenta floribus horrea nectare quodã distendere? Sic Dei
 magnificentiam & gloriam ostendit.

Secundò, Aliquando fit descriptio actionum variarum. Descriptio-
 Job 39. describit equum paratum ad bellum, gloria narium, nes actionũ
 eius terror: terram vngula fodit: exultat audacter: in occursum
 pergit armatis; contemnit pauorem: nec cedit gladio: feruens,
 ac fremens sorbet terram: nec reputat tubæ sonare clangorem:
 vbi audiuit buccinam, dicit vah: procul odoratur bellum, ex-
 hortationem Ducum, & vlulatum exercitus. Isa. 3. descriptio
 est luxus, ac superbix muliebris, & pœnarum, ob id eis impen-
 dentium. Pro eo, quod eleuata sunt filix Syon, & ambulauerunt
 extento collo, & nutibus oculorum ibant, & plaudebant, & am-
 bulabant pedibus suis, & composito gradu incedebant, decal-
 nabit Dominus verticem filiarum Syon, & Dominus erinem.

N n 4 earum

Li. 5. Exã.
c. 21.

Descriptio-
nes actionũ

**Serm 8. de
Sanctis.****I. De Elia,
et 1er. c. 8.****Ia Ditescen-
tes.****De Nabu.
c. 5.****Vlt. lib. de
Sacerd. in
fine.****Descriptio
personarum.
Iof. 9.**

earum nudabit. In die illa auferet Dominus ornamentum calceamentorum, & lunulas, & torques, & monilia & cat. Et erit pro suaui odore factor; & pro crispanti crine caluitium; & pro fascia pectorali, cilicium. August. describit necem Sanctorum Innocentium. Grande martyrium, inquit, crudele spectaculum, eximitur machera, & nulla interuenit causa, sola stridet inuidia, testis est ipsa natura, quæ pugnabat in martyres, cum tyrannus iaciaret infantes. mater crines capitis dissabat, quæ ornamentum capitis amittebat, pugnabat mater, & carnifex, ille trahebat, illa tenebat, & alia quæ sequuntur. Ambros. item describit curas & sollicitudines famulorum, qui seruiunt Dominis gulosis in parandis cibarijs. Obsonator, inquit, est, qui antequam luceat, fores pulsat alienas, & tanquam bellum imminet, excitat dormientes, turbatum vides; anhelantem aduertis: interrogas quæ causa turbationis? Poscit, inquit, Dominus meus, ubi vinum melius vaneat, ubi phasianus pinguior, ubi piscis recentior: curstat per diuersa, & cum inuenit, summo cursu properat: & post pauca: Curritur ad coquinam. Fit ingens strepitus; fit tumultus, tota exagitur familia; maledicunt omnes, quod nulla eis requies. tandem aliquando dà requiem coquo; Sileat aliquando domus à multis perturbationibus huc illucque discurrentium; vacet fumo, & semiuultuorum nidore non coquina; sed carnificina; putes prælium geri, non portari prandium, ita sanguine omnia natant. Basil. Describit historiam cuiusdam mendici vendentis vnum ex filijs in summa ægestate; quam etiam narrationem habet Ambros. & vterque summa eloquentiæ vi ad excitandam in pauperes misericordiam, & odium contra diuitum crudelitatem vtitur. D. Chrysostr. vt ostendat periculum, quod animarum pastores suscipiunt, describit maximi belli apparatus: dein ipsas prælij calamitates; inde colligens quanto grauius sit bellum, quod nobis inferunt tartaræ Demonum Phalanges, quanto acriores impetus: cui tamen bello Sacerdos imperitus, ac rudis præficatur.

Tertiò, Personarum sæpe sunt descriptiones. Ios. describuntur Cabaonitæ, quasi peregrini de longe venientes. Tulerunt sibi cibaria, saccos veteres afinis imponentes, & vtres vianarios scissos, atque confutos, calceamentaque perantiqua, quæ ad indicium vetustatis pittatijs consuta erant, induti veteribus vestimentis panes quoque quos portabant ad viaticum, duri erant, & in frustra comminuti. Isa. 30. proponitur Dei iudicis

dicis persona . Ecce nomen Domini venit de longinquo , ardens furor eius , & grauis ad portandum , labia eius repleta , sunt indignatione , & lingua eius quasi ignis deuorans . spiritus eius quasi torrens inundans vsque ad medium colli , ad perdendas gentes in nihilum . Describitur Esther cum duabus ancillis cap. 15 . cum supplex accessit ad Assuerum : & Iudith c. 10 . cum sua Abra ad Olophernem . 1 . Reg. 17 . Persona describitur Goliath . Et egressus est vir spurius de castris Philistinorum , nomine Goliath altitudinis sex cubitorum , & palmi , & cassis ærea super caput eius , & lorica squamata induebatur . Porrò pòdus lorice eius quinque millia siclorum æris erat , & ocreas æreas habebat in cruribus , & quæ sequuntur , stansque clamabat aduersus phalngas Israel : quare venistis parati ad bellum ?

Quartò , maximè autem solent personarum mores cum fructu describi ; tam in bonum , quàm in malum , significando proprietates earum singulares . Prou. 6 . Homo apostata vir inutilis ; graditur ore peruerso ; annuit oculis ; terit pede ; digito loquitur ; prauo corde machinatur malum ; & omni tempore iurgia feminat . Chrysof. depingit viri mansueti mores ex vna parte , & irati ex altera ; comparans iratum foro , vbi est multus euntium , & redeuntium clamor , camelorum , mulorum , argentarijs , & ararijs vtrinque eudentibus . At mitis solitudinis , ac montis vertici similis est , auram habenti suauem , purum radium , pura fontium fluentia , multas florum amenitates , ac plantis vernantium pratorum , & hortorum floribus frondentium , & aquis viridantium , irriguis , vbi aues canoræ concentum efficiunt musicum , & zephyrus arborum folijs sensim aspiras , & rosæ , ac violæ , ac flores se leniter inclinantes , & aqua à vertice montis per riuos spontè defluens , & subiectis lapillis quieto sono sensim obmurmurans voluptatem oculis hominum ingerit . Subijcit Chrysof. applicationem ; neque enim , ait (& notet Concionator verba) vt prata describeremus , nec vt ad ostentationem verba produceremus hanc attigimus similitudinem , sed vt appareat , quanta sit viri mansueti , & longanimis voluptas , qui zephiri lenitatem , & quietem imitatur , & admonitio eius , nihil habens austerum canoras aues imitatur , & alia ibi amplificat . D. Bern. describit detractores hoc modo . Aliorum acta curiosè obseruant , derogandi non imitandi causa ; torquentur in bonis seniorum suorum , malis pascuntur . Videas ambulare seorsum , conuenire sibi , & sedere pariter , moxque laxare procaces linguas in detestandum susurrium : vna vni coniu-

Descriptio
morum .

Hom. 29.
ad Pop.
Antioch.
contra ira
scntem .
Irati & mansueti descriptio .

Serm. 24.
in Cant.
Descriptio
Detraкторis .

coniungitur, nec spiraculum incedit in eis, tanta est lidido detrahendi, audiendive detrahentem. ineunt familiaritatem ad malè dicendum; concordēs ad discordiam, conciliant inter se inimicissimas amicitias, & pari, consentaneæ malignitatis affectu, celebratur odiosa collatio, sicut egere quondam Herodes & Pilatus in die Dominicæ passionis. Inuidum describit multis verbis Cyprianus Vultus minax; toruus aspectus, pallor in facie; in labijs tremor: stridor in dentibus; verba rabida; effrenata conuicia; manus ad cædis violentiam prompta, etiam si a gladio interim vacua; odio tantum furiatæ mentis armata.] Iratum verò depingit Sen. Vt autem scias non esse sanos, quos ira possedit, ipse illorum habitum intueri: nam furentium certa indicia sunt. Audax, & minax vultus; tristis frons; torua facies; citatus gradus, inquietæ manus; color versus, crebra, & vehementius acta suspiria; ira irascentium eadem sunt signa; flagrant, & micant oculi, multus ore toto rubor, exastuante ab imis præcordijs sanguine: labia quatiuntur; dentes comprimuntur: horrent, ac subriguntur capilli: spiritus coactus, ac stridens, articulorum se ipsos torquentium sonus; gemitus, mugitusque, & parum explanatis vocibus sermo præruptus, & comploræ sapius manus; & pulsata humus pedibus, & totum concitum corpus, magnasque minas agens: fœda visu, & horrenda facies deprauantium se, atque intumescantium: nescias vtrum magis detestabile vitium sit, an deforme.]

Descriptiones per Imaginem, & sermocinationem. Cap. XIX.

QVINTO, sæpissimè descriptio fit cum apposita similitudine, vt magis appareat; & solet dici Imago latinis, & apud Græcos. Matth. Quoties volui congregare, sicut gallina congregat pullos suos sub alas, & nolui. Iob. Ecce Behemoth quem feci tecum, fœnum quasi bos comedit, fortitudo eius in lumbis eius, & virtus illius in umbilico ventris eius: stringit caudam suam quasi cedrum, nervi testicularum eius perplexi sunt: ossa eius velut fistulæ eris: cartilago eius quasi laminæ ferreæ: sub umbra dormit, in secreto calami, & in locis humentibus, & alia. D. Chryf. in primam ad Cor. 9. habet descriptionem peccati: si quis, ait, rex barbarorum seruus fiat, omnium est miserimus, sic qui in peccato viuunt; barbarum namque peccatū est, & subiicit, si quis pictor effingeret, non sanè mihi errare videretur, si in hunc modum id pingeret; fœminā quandam inf-

Descriptio
Inuidi.
In libr. de
zelo & liuore.

Lib. 1. de
Ira. c. 1.
Descriptio
Ira.

Descriptio
per Imaginē.
Matth. 23
Iob 40.

Descriptio
peccati.
D. Chryf.
Hom. 9. in
1. ad Cor.